

„Hij staat achter het schuurtje, kijk maar”.

Eens was het een mooie, glimmende auto. Een auto om trots op te zijn. Nu staat hij daar als een stuk oud roest. De spatborden en carrosserie zijn have-loos en vol deuken. Een van de portieren heeft een lelijke klap gehad. Het ding sluit niet meer. De voorruit is gebarsten en een richtingwijzer hangt te bengelen aan een stuk kabel. Als de wind er tegen blaast, slingert het geval alsmear heen en weer. Een auto? Nou ja, het is er een geweest. Nu is het eigenlijk niet meer, dan een wrak.....

Eens... och, zo lang is het nog niet geleden, zat er een deftige chauffeur achter het stuur. Een chauffeur met een mooi pakje aan, een uniform met glimmende knopen. Jansen heette de man en zijn baas was baron Van Steem tot tot Beem. De auto stond in een ruime garage achter het slot en werd verzorgd als een zuigeling. De baron was trots op zijn glanzend bezit en als hij uit rijden ging, zat hij deftig op de zachte kussens van de achterbank. Hij hoefde zijn chauffeur geen instructies te geven, hoe hard er gereden moest worden, want Jansen wist precies, wat de baron verlangde. Er werd uitstekend op de wagen gepast. Hij kreeg op tijd een schoonmaakbeurt en de olie werd geregeld verversd.

Als de auto door het dorp reed, keken de kinderen even op van hun spel. Ze lachten en zeiden: „Daar gaat de auto van de baron”. Niemand in het dorp bezat zo'n mooie wagen. De kinderen waren er trots op, dat hun baron in z'n glanzende auto langzaam door het dorp tufte. Ze staken de hand op en ze waren wat blij, als de baron glimlachend knikte. Jansen keek altijd recht voor

zich uit. Hij knikte niet. Dat paste immers niet voor een deftige chauffeur.

Iedere week moest Jansen dezelfde rit maken. De kinderen letten daar niet op, maar de grote mensen wel. Die wis-

ten elkaar te vertellen, dat de baron ziek was. De vrouw van de chauffeur had het aan haar vriendin verteld en deze had het de vrouw van de barbier in het oor gefluisterd.....

De baron was ziek. De een wist te vertellen, dat de baron een nierkwaal had en de ander zei, dat de lever niet deugde..... Maar geen van allen wist het rechte. Jansen wist het wel, maar toen de barbier er naar vroeg, zei de chauffeur: „En als ik je dat vertel, wat ben je dan van plan te vragen?”

Iedere week dezelfde rit.

Om negen uur hees Jansen de motor-kap omhoog, keek naar de accu, naar de bougiekabels en inspecteerde het olie-peil. Mankeerde er niets en dat was bij-

na altijd het geval, dan werd de motor-
kap weer voorzichtig op zijn plaats ge-
legd. Vervolgens opende de chauffeur
het portier, ging achter het stuur zit-
ten, stak het contactsleuteltje in het
slot, vergewiste zich, dat de versnelings-
handle vrij stond en startte de motor.
Dan probeerde hij de richtingwijzers,
keek of de accu bijgeladen werd, zette
de klok gelijk, stapte voorzichtig uit en
opende de garagedeuren. Even later
reed de glanzende wagen over het grind-
pad langs het slot en stopte voor het
hoge bordes. De deuren van de garage
bleven open staan. Dan kon ieder dade-
lijk zien, dat de baron op reis was.

Ja, de baron was ziek. Bijna niemand
wist wat hem mankeerde. Alleen de
dominee wist het. Verder merkte nie-
mand er iets van. Iedere zondag zat de
baron in de hoge bank onder het grote
orgel, achter in de kerk. De dominee
zag best, dat de baron vermagerde en
als hij bad voor de zieken, dacht hij het
meest aan de baron. Die leek gezond,
maar hij was er misschien het ergst
aan toe. Een verborgen kwaal..... kan-
ker..... Een dodelijk gif, dat langzaam
maar zeker werkte.....

Weer ging de baron naar de bekwa-
me dokter. Die woonde ver weg en de
reis was vermoeiend. Voor het deftige
huis aan een van de singels in de stad
wachtte Jansen, de chauffeur. Deze keer
viel hem het wachten lang, erg lang...
Eindelijk verscheen de baron. Jansen
schrok, toen hij zijn meester zag. Hij
had de laatste tijd niet erg op zijn baas
gelet, maar nu zag hij plotseling tegen
het glimmende zwart van de auto het
bleke gelaat van de baron wit-gelig af-
steken. Jansen opende het portier en
hielp zijn meester instappen. Voor hij
de motor startte, voelde hij een tik op
de schouder. Jansen draaide zich dade-
lijk om en vroeg beleefd: „Wat blijft
mijnheer?”

De baron kuchte en slikte iets weg.
Toen zei hij: „Dit is de laatste rit, Jan-
sen. Het gaat nu hard minder worden.
De dokter..... ach, wat geeft het ook.
Ik heb pijn geleden tijdens het onder-
zoek..... ik...”

„Maar mijnheer”, zei Jansen, „u laat
mij schrikken. Is het zo erg?”

De baron knikte en zei: „Voorzichtig
aan, Jansen. Denk er aan, dit is de
laatste rit”.

De wagen gleed weg. Hij reed door
het drukke verkeer van de stad en na
een poosje rolden de wielen over het
gladde betondek van de grote verkeers-
weg, rechtuit-rechtaan.

Jansen keek zo nu en dan eens in de
spiegel. Hij zag de baron incengedoken
zitten, het hoofd voorover. Uiterst voor-
zichtig reed Jansen door. Hij had mede-
lijden met de baron.

De laatste rit... de laatste rit..... Jan-
sen schudde het hoofd. Hij kon het niet
begrijpen, dat alles zo spoedig afgelo-
pen zou zijn. Als de baron stierf, was
al het mooie weg. De baron was de laat-
ste telg van een oud adellijk geslacht.
Verre neven zouden alles erven. Het
grote landgoed, de bossen en de boerde-
rijen zouden verdeeld worden, of onder
de hamer komen. Het grote slot zou
leeg en eenzaam achterblijven. Bestemd
worden misschien voor een tehuis van
ouden van dagen, of een herstellings-
oord voor zieken.....

En de mooie glimmende auto? Ja,
die zou ook van eigenaar verwisselen
en hij, wat moest hij dan? Och, dat
kwam er niet direct zo zeer op aan.
De toestand van de baron was het ergst
van alles. De laatste rit..... De baron
was een bovenste beste baas. Een man,
die niet veel woorden gebruikte, maar
die zijn ondergeschikten liefhad en die
als christen zijn plicht deed, overal.....

Die de armen niet ledig wegzond en de hongerigen brood gaf.....

Eens had hij tegen Jansen gezegd: „Ik ben slechts rentmeester..... Gods rentmeester. Niet meer en niet minder”.

En toch was het leven hard voor hem geweest. In de grafkeider bij de oude kerk was eerst freule Hermina begraven. Ze was maar amper twintig jaar, toen ze een ongeluk kreeg tijdens een jachtpartij. Het paard, dat ze bereed was schichtig geworden en hij een zijdelingse sprong in een sloot beland. De freule brak een been en moest dadelijk naar het ziekenhuis. Het leek alles goed te zullen gaan, maar plotseling kwam het eind..... trombose...

Wat een verdriet in het slot. Wekenlang had Jansen de barones niet gezien en de baron was nog stiller geworden.

Hermina eerst..... en toen de jonker. Ach wat een ellende. Geen jaar na de dood van de freule kwam jonker Frans bij een vliegtuigongeluk om het leven. Verschrikkelijk. Alle mensen hadden medelijden met de bewoners van het slot. En als ze door de week of zondag langs de slotlaan liepen, leek het, dat alles daar veel minder vrolijk was geworden. Het was daar zo stil na de dood van freule Hermina en jonker Frans.

Toen..... toen stierf ook de barones. Op de dag van haar begrafenis stond heel het dorp langs de weg, toen de sombere stoet passeerde. „Rentmeester”, dacht Jansen. Hoeveel goed had de baron gedaan..... en hoeveel verdriet had hij terug ontvangen.

En nu..... de laatste rit...

Dadelijk na zijn thuiskomst ging de baron naar bed. Jansen inspecteerde als gewoon de wagen op geregelde tijden. Een enkele keer moest hij er op uit voor een of andere boodschap, maar meestal bleven de garagedeuren gesloten.

De baron leefde niet lang meer. Op een mooie zomerdag, toen Jansen de wagen buiten een beurt gaf, zag hij, dat de huisjuffrouw de dominee uitliet. Op zichzelf was dit niets bijzonders; de dominee kwam geregeld op het slot. Maar nu kwam de dominee regelrecht naar hem toe. Jansen tikte aan zijn pet. Hij was van plan naar de toestand van de baron te informeren, maar dominee voor kwam dit en zei: „De grote reis is be-

gonnen, Jansen. Jij had het eens over de laatste rit, weet je nog? Die is nu echt begonnen”.

„Maar dominee, u bedoelt”, schrok hij.

„Ja, Jansen, de reis naar de rust, de eeuwige rust. De laatste reis, maar de mooiste..... de reis naar de hemel”.

—:

Jansen is later buschauffeur geworden. Nog vaak denkt hij terug aan de tijd, toen hij in dienst was van de baron. Dat was een mooie tijd geweest, maar ook een droevige tijd.

De erfenamen van de baron hadden alles wat waarde had uit het slot gesleept en toen was het landgoed verkocht.

De auto ging naar de notaris. Die was er erg mee in zijn nopjes en hij bestuurde de wagen in het eerst zelf. Gauw was het nieuws er af en al spoedig zat de zoon van de notaris achter het stuur. Die gaf de wagen van katoen. De zoon van de notaris werd de schrik van de weg. Zulk woest rijden, neen dat kon nooit goed gaan. En het ging verkeerd. Op een mistige avond vloog de notaris-zoon uit de bocht en ploempte met wagen en al in een brede sloot.

Toen Jansen de volgende dag dienst had, moest hij stoppen voor een takelwagen, die langzaam de auto uit de blubber trok. Toen de auto bemodderd en beslijkt omhoog kwam, schrok Jansen. Dat was... dat... o vreselijk, dat was de wagen van de baron..... Er zat

geen glimp glans meer op. 't Was een en al viezigheid.

Hoofdschuddend reed Jansen verder. Hij zag nog juist de notariszoon, die met een sigaret tussen de lippen, nonchalant naar het geval stond te kijken.

De notaris, die nu geen aardigheid meer aan de wagen had, deed hem van de hand. De auto belandde in een garage. Hier werd hij opgeknapt en verder voor verhuur bestemd. Toen reed Jan en alleman in de wagen van de baron. Verre reizen werden er mee gemaakt en kleine ongelukjes veroorzaakten deuken en schrammen.

„Een beste wagen”, zei de garagehouder tegen Jansen. „Een stevige slee, die tegen een stootje kan. Verleden week gingen er een paar jongelui mee toeren. Nou, dat ging raar, dat verzeker ik je. Ik denk, dat de jongelui wat extra diep in het glaasje gekken hadden. Diep in de nacht brachten ze de wagen terug, geblutst en gedeukt. Ze zeiden, dat ze aangereden waren, maar ik weet nu wel beter. Ze hebben minstens twee kilometerpaaltjes omver gereden; ze zijn door een heg geschoten en een boer heeft voor geld en goede woorden met een span paarden de zaak weer op de weg getrokken”.

„Kom, ik heb haast”, zei Jansen plotseling. Hij wilde weg. Hij herinnerde zich nog veel te goed, hoe blij de baron indertijd met de nieuwe wagen was geweest.

„Ja”, zei de garageman, „hij heeft betere dagen gekend”.

„Praat er me niet van”, zei Jansen hoofdschuddend.

Een paar maanden later las Jansen een advertentie van de garagehouder in het nieuwsblad. Aangeboden een goed onderhouden auto. Merk Chevrolet..... Dat was de auto van de baron. Een Chevrolet, ja dat was hem vast. Jansen was benieuwd, wie de nieuwe eigenaar zou worden. Hij hoopte maar, dat de koper een heel eind uit de buurt woonde.

En dat werd het geval ook. De Chevrolet ging naar Zaandam. Een of andere Charlefrans had een erfenis gekregen en die wilde nu de bloemetjes eens buiten zetten. De knaap had juist zijn rijbewijs bemachtigd en nu wou hij meteen geregeld achter het stuur.

De charlefrans had vrienden genoeg en als het maar even kon, gingen ze met de Chevrolet aan de rit. Och, slecht waren de jongens niet, maar ze deden vaak dolle en ondoordachte dingen. Ze haalden alles uit de Chevrolet wat er in zat en elk slippertje liet een deuk of een schram achter. Geen nood, de motor liep uitstekend en dat was het voornaamste.

Op een dag, het was mistig en de weg was spiegelglad, ging het verkeerd. De Charlefrans zat achter het stuur en pochte, dat je nooit slipte, als je maar durfde te rijden. Vooruit, geef gas! De wagen schoot weg en spoedig schoof de teller naar de tachtig.....

Plotseling gebeurde het. De wagen slipte, maakte een schuiver, raakte een boom, sloeg over de kop en smakte meteen op het ijs van een brede gracht.

Drie van de inzittenden werden naar het ziekenhuis gebracht.....

De Charlefrans, die er tamelijk goed was afgekomen, liet de Chevrolet uitdeuken en opknappen. Maar toen hij hem aan de man trachtte te brengen, kwamen er geen kopers. Iedereen wist, wat er met de wagen was gebeurd en niemand stak zijn geld graag in zo'n dubieus geval.

Tenslotte kwam de Chevrolet op een automarkt terecht. Hier ging de wagen grif van de hand en belandde bij een

handelaar in lompen en metalen. Maar deze man zat even los aan zijn auto, als aan z'n oud roest en spoedig verwisselde de wagen weer van eigenaar.

Toen was leiden in last. De lompenhandelaar was op zijn manier nog min of meer zuinig op de wagen geweest, maar de koopman, die daarna achter het stuur kroop, benadeelde de Chevrolet als een stuk vuil. Eerst werden er nuchtere kalveren in vervoerd, later lammeren en weer later kippen. En eik der dieren liet zijn sporen achter. Maar dat interesseerde de koopman niet. Het ging hem om de winst.

Na vertoef van tijd moest Joris, de knecht van de koopman een grote reis maken naar het noorden van het land. De auto werd volgepropt met honderden piepkuikens.

„Kalm rijden, Joris”, zei de koopman tegen zijn knecht.

Maar deze vroeg lachend: „Is de boel soms niet verzekerd?”

„Dat wel”, antwoordde de koopman. „Maar 't zou me spijten, als er brokken komen. Dat oude trekbeestje geeft nog veel gerief”.

„Hm, er zijn er genoeg van dat slag”, grinnikte Joris. Hij startte de motor, gaf een straal gas en voort ging het.

Joris was een vrolijke frans. Hij zong zijn hoogste lied en wuifde aan alle meisjes, die hij tegen kwam of voorbij tufte. Plotseling herinnerde hij zich, dat hij nog een afspraakje had voor die avond. Meteen gaf hij wat meer gas. Dat die kuikens ook zo ver weg gebracht moesten worden. Vooruit, nog wat gas! Hoe gauwer de kuikens uit die dozen komen, hoe beter. Joris keek onder het rijden eens op de kilometerteller. Mm, goed zeventig. Daar kon nog best wat bij. De weg was breed, 't kon best lijden. Maar even later meende Joris, dat de wagen een schuivertje maakte. 't Was maar even, maar toch... Maar toen de wagen verder rustig door reed, schonk hij er verder geen aandacht meer aan. Hij stak de brand in zijn zoveelste sigaret en juist toen hij z'n longen vol rook zoog, ging de auto opnieuw kuren vertonen. Hij gleed van de ene kant van de weg naar de andere kant. En juist na een harde schuiver langs een lantaarnpaal vlak bij een scherpe bocht, kreeg

Joris voorgoed de schrik te pakken. Hij zat bijna vlak op een grote autobus. Dat ook nog! Joris probeerde uit alle macht de rechte koers te houden, maar alle inspanning was vergeefs..... Toen trapte Joris op het rempedaal. Hij moest toch iets doen. En toen... Het gebeurde alles razend snel. De autobus raakte de Chevrolet in de flank en gooide het hele geval met een smak opzij. Even een gekraak en gerinkel van glas. Toen werd alles stil. De Chevrolet lag op zijn kant en de autobus stond dwars over de weg. Juist toen de chauffeur van de bus uitstapte, gevolgd door sommige passagiers, kroop Joris uit het vehikel. Zijn hoofd bloedde en zijn rechterhand vertoonde een diepe snee. Tientallen piepkuikens ontsnapten uit hun nauwe gevangenis en zochten de vrijheid, die spoedig hun dood zou zijn.....

Toen kwam de verkeerspolitie. Er werd procesverbaal opgemaakt, nadat Joris en buschauffeur, die Jansen bleek te heten ondervraagd waren.

Daarna liep Jansen nog eens om de verongelukte wagen. Wat..... maar dat kon toch niet! De wagen van de baron was immers naar Zaandam gegaan. En deze auto..... Ach kom, er waren wel meer van dat soort. Toch was Jansen niet gerust, voor hij het zijne er van had. Je kon nooit weten.

„Joris”, zei Jansen, mag ik eens in de koffer kijken? Ik meen, dat ik de wagen ken. Ik moet er zelf vroeger in gereden hebben”.

„Dan heeft u 'em zeker die vreemde kuren geleerd”, zei Joris.

Jansen glimlachte en antwoordde: „Hij rook zeker, dat ik in de buurt was en toen ging hij van pure blijdschap aan de haal”.

Eindelijk gelukte het hun het kofferdeksel te openen.

Jansen keek toe en zag onmiddellijk, wat hij zocht. Aan de binnenkant van het deksel stond het huismerk van de baron.

„En?”, vroeg Joris belangstellend. „Heeft u gevonden wat u zocht?”

Jansen knikte en wees naar het huismerk.

„Dat heb ik wel opgemerkt”, knikte Joris. „Een kruis met een duif, hm, ik heb nooit recht begrepen wat dat be-

tekende. Wat voor snuiter zet zoiets aan de binnenkant van een kofferdeksel".
 „Dat zul je ook wel nimmer aan de weet komen”, bromde Jansen en stapte meteen in de bus. Hij moest wel twee-

maal slikken, eer hij de motor op gang bracht. De mooie glimmende auto van de baron..... een stuk oud roest. Maar het huismerk, dat de baron na de dood van zijn kinderen had ingesteld, was nog onbeschadigd.

Het huismerk..... een kruis, waarop een duif met een palmtak in z'n snavel..... Nog hoorde Jansen de baron zeggen: „Jansen, ik heb veel ondervonden in mijn leven en het verdriet is mij niet gespaard. Kijk daar, Jansen het betekent: vrede door het kruis”. Dat had de baron woordelijk gezegd. Zijn baron..... en Joris noemde hem snuiter... „Vrede door het kruis”, mompelde Jansen en keek door het raampje naar de gehavende auto aan de kant van de weg.

Een week later gaat Jansen naar de autosloperij. Hij wordt er vriendelijk ontvangen. Ja, de sloper herinnert zich

best, dat hij het gammele geval van de verzekering had gekocht. „Hij staat achter het schuurtje, kijk maar”.

Samen lopen ze er naar toe.
 „Heeft u kennis aan die wagen?”, vraagt de sloper.

Jansen knikt en vertelt meteen het hele verhaal. De sloper luistert aandachtig en als Jansen uitverteld is, zegt hij: „Dacht ik het niet. Ik heb het kofferdeksel bestudeerd of eigenlijk het kruis met de duif. Staat dat teken ook niet op het familiegraf van de baron?”

Jansen knikt en snuit z'n neus.
 „En wou u dat wrak kopen?”
 „Alleen het kofferdeksel, als 't mag”.

De sloper kijkt Jansen recht in de ogen en zegt: „Verkopen, neen dat is er niet bij. Je zult er misschien meer voor willen betalen, dan het hele wrak waard is. Neen verkopen! Ik zou me schamen, als ik geld vroeg voor hetgeen je dierbaar is geworden. Vrede door het kruis... om niet..... Je krijgt het cadeau, helemaal cadeau”.

De sloper helpt Jansen het deksel verwijderen en daarna moet een van de knechts een vierkant gedeelte, waarop het kruis staat, voorzichtig uitsnijden.

Thuis gekomen poetst Jansen er weer glans op en het krijgt een plaats aan de wand in de huiskamer. Het herinnert hem aan de baron en aan de auto, die allebei op een kerkhof terecht zijn gekomen. Het zegt hem, dat alle glans en heerlijkheid voorbij gaat. Het zegt meer. Het zegt, dat de ware vrede eeuwig is..... de vrede door het kruis.

